

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

I. ÚS 55/2021-35

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Rastislava Kaššáka a sudcov Jany Baricovej a Miloša Maďara (sudca spravodajca) v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ] zastúpeného advokátskou kanceláriou JUDr. Milan Ficek, advokát s. r. o., Žilinská 14, Bratislava, v mene ktorej koná konateľ a advokát JUDr. Milan Ficek, proti postupu Okresného súdu Malacky v konaní vedenom pod sp. zn. 6 C 1289/2015 takto

r o z h o d o l :

1. Postupom Okresného súdu Malacky v konaní vedenom pod sp. zn. 6 C 1289/2015 **boli porušené** základné právo sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a jeho právo na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.
2. Okresnému súdu Malacky **p r i k a z u j e** v konaní vedenom pod sp. zn. 6 C 1289/2015 konať bez zbytočných prietáhov.
3. Okresný súd Malacky **je povinný** zaplatiť sťažovateľovi primerané finančné zadostučinenie **3 000 eur**, a to do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.
4. Okresný súd Malacky **je povinný** nahradiť sťažovateľovi trovy konania **691,34 eur** a zaplatiť ich právnomu zástupcovi sťažovateľa do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.
5. Vo zvyšnej časti ústavnej sťažnosti **n e v y h o v u j e**.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľa a skutkový stav veci

1. Sťažovateľ sa ústavnou sťažnosťou doručenou ústavnému súdu 14. januára 2021 domáha vyslovenia porušenia svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a svojho práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných

slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného súdu Malacky (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 6 C 1289/2015. Sťažovateľ navrhuje, aby ústavný súd prikázal okresnému súdu konať v napadnutom konaní bez zbytočných prietáhov, priznal mu primerané finančné zadosťučinenie v sume 5 000 eur, ako aj náhradu trov konania. Ústavný súd uznesením č. k. I. ÚS 55/2021-15 z 23. februára 2021 prijal podľa § 56 ods. 5 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) ústavnú sťažnosť sťažovateľa na ďalšie konanie v celom rozsahu.

2. Z ústavnej sťažnosti, jej príloh, vyjadrenia okresného súdu a pripojeného súdneho spisu vedeného okresným súdom pod sp. zn. 6 C 1289/2015 vyplýva, že napadnuté konanie sa začalo doručením žaloby sťažovateľom 19. augusta 2015, ktorú tento na výzvu doplnil podaním doručeným okresnému súdu 29. októbra 2015.

3. Z priebehu napadnutého konania vyplýva, že sťažovateľ viackrát žiadal okresný súd o nariadenie termínu pojednávania, a to konkrétne podaniami doručenými okresnému súdu 29. septembra 2016, 17. októbra 2018, 3. marca 2020, 7. mája 2020 a telefonicky aj 18. júna 2019. Okresný súd nariadil v spore prvé pojednávanie na 15. december 2020, ktoré bolo odročené na 27. apríl 2021 na účel mimosúdnych rokovaní s tým, že ak nedôjde k mimosúdnej dohode sťažovateľ, je v lehote do 30. marca 2021 povinný doplniť žalobu a takto doplnený návrh doručiť priamo protistrane. V období od začatia napadnutého konania do konania prvého pojednávania 15. decembra 2020 okresný súd realizoval len procesné úkony spojené s doručovaním vyjadrení strán sporu.

II.

Argumentácia sťažovateľa

4. Proti postupu okresného súdu v napadnutom konaní podal sťažovateľ túto ústavnú sťažnosť, argumentujúc, že k porušeniu jeho práv označených v bode 1 tohto nálezu došlo výlučne nečinnosťou okresného súdu, keď tento nariadil prvé pojednávanie vo veci po piatich rokoch od podania žaloby. Predsedníčka okresného súdu listom doručeným mu 16. decembra 2020 uznala jeho sťažnosť na prietahy za dôvodnú. Sťažovateľ si ako žalobca nie je vedomý žiadneho svojho správania, ktoré by malo za následok súčasný stav napadnutého konania, pričom jeho predmetom je vyporiadanie bezpodielového spoluvlastníctva, čo možno považovať za štandardnú agendu všeobecných súdov.

III.

Vyjadrenie okresného súdu a replika sťažovateľa

III.1. Vyjadrenie okresného súdu:

5. Okresný súd po chronologickom opise napadnutého konania poukázal na skutočnosť, že spor je možné síce považovať za vec bežnej odbornej náročnosti, avšak napadnuté konanie nielen vo všeobecnosti, ale aj v konkrétnej posudzovanej veci s poukazom na obsah podaní sporových strán je skutkovo zložitejšie a vyžaduje rozsiahlejšie dokazovanie. V konaní bude nevyhnutné zistiť okruh vecí patriacich do zaniknutého bezpodielového spoluvlastníctva manželov, keďže tvrdenia sporových strán nie sú zhodné, hodnotu takto ustálených vecí ku dňu jeho zániku, ako aj zohľadniť skutočnosti, ktoré vyplývajú z § 150 Občianskeho zákonníka, najmä vzhľadom na to, že sťažovateľ si uplatňuje aj nárok na protihodnotu toho, čo bolo vynaložené zo spoločných prostriedkov

na majetok žalovanej. Zdôrazňuje, že sťažovateľ „produkuje“ vyjadrenia, z ktorých nie je možné ustáliť, aký majetok skutočne žiada vyporiadať. Jeho postup v posudzovanej veci a okolnosti, ktoré objektívne ovplyvňujú dĺžku napadnutého konania v tejto veci, sú primárne stav a zaťaženosť súdneho oddelenia 6 C a v rokoch 2020 a 2021 epidemiologická situácia. V závere uvádza, že v prípade sťažovateľa nemožno dospieť k záveru o potrebe vyššieho stupňa ochrany porušených práv priznaním finančného zadost'učinenia.

III.2. Replika sťažovateľa:

6. Sťažovateľ vo svojej replike predniesol, že na podanej ústavnej sťažnosti trvá. K tvrdeniam okresného súdu v podstatnom uviedol, že snaha okresného súdu ospravedlniť svoju nečinnosť iba v dôsledku skutkovej a právnej zložitosti veci nemôže za žiadnych okolností obstať. Tak, ako poukázal už v ústavnej sťažnosti, opätovne zdôrazňuje, že len samotná skutková či právna zložitnosť veci nemôže byť dôvodom na neprimerané prieťahy v konaní, a to predovšetkým s poukazom na skutočnosť, že okresný súd nariadil prvé pojednávanie po piatich rokoch od podania žaloby. Podľa jeho názoru je absolútne nemysliteľné a v rozpore s logickým myslením, aby okresný súd ospravedlňoval spôsobenie prieťahov v konaní tým, že strana uplatňuje jej patriace procesné práva. Pritom nijakým spôsobom neprispel k dĺžke konania, na žiadosti okresného súdu sa snažil vždy včas reagovať. Argument okresného súdu, že jeho procesné návrhy sú nekonzistentné a sťažujú jeho postup, možno podľa sťažovateľa považovať za účelový s cieľom vyvinieť sa. Okresný súd sa snaží zbaviť svojej zodpovednosti za zbytočné prieťahy v rozpore s ustálenou judikatúrou, keď poukazuje na dôvody prieťahov spočívajúce vo vysokom nápade vecí. Zdôrazňuje, že napadnuté konanie začalo dávno pred nástupom epidemiológie, a to v roku 2015. Nič nebránilo okresnému súdu vo veci konať a rozhodovať po celú dobu počas prvých štyroch rokov napadnutého konania.

7. Ústavný súd v tejto veci upustil od ústneho pojednávania, keďže na základe podaní účastníkov a spisu predloženého ústavnému súdu je zrejmé, že od ústneho pojednávania nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci (§ 58 ods. 3 zákona o ústavnom súde).

IV.

Posúdenie dôvodnosti ústavnej sťažnosti

8. Podstata námietok sťažovateľa v súvislosti s namietaným porušením jeho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov a práva na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote je založená na jeho tvrdení, že k porušeniu týchto jeho práv došlo nečinnosťou okresného súdu v napadnutom konaní.

9. Ústavný súd pri rozhodovaní o ústavných sťažnostiach namietajúcich porušenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy (to platí, aj pokiaľ ide o čl. 6 ods. 1 dohovoru, pozn.) vychádza zo svojej ustálenej judikatúry, v súlade s ktorou účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia všeobecného súdu. Samotným prerokovaním veci na súde sa právna neistota osoby domáhajúcej sa rozhodnutia neodstraňuje. K stavu právnej istoty dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iným zákonom predvídaným spôsobom, ktorý znamená nastolenie právnej istoty inak ako právoplatným rozhodnutím (m. m. IV. ÚS 221/04).

10. Základnou povinnosťou súdu je zabezpečiť taký procesný postup v súdnom konaní, ktorý čo najskôr odstráni stav právnej neistoty, kvôli ktorému sa sporová strana obrátila na súd so žiadosťou o jeho rozhodnutie.

11. Táto povinnosť súdu do 1. júla 2016 vyplývala z § 6 Občianskeho súdneho poriadku, ktorý súdom prikazoval, aby v súčinnosti so všetkými účastníkmi konania postupovali tak, aby ochrana ich práv bola rýchla a účinná, ďalej z § 100 ods. 1 prvej vety Občianskeho súdneho poriadku, v zmysle ktorej len čo sa konanie začalo, postupoval v ňom súd i bez ďalších návrhov tak, aby vec bola čo najrýchlejšie prejednaná a rozhodnutá. Povinnosť súdu a sudcu konať bez prietahov podľa právnej úpravy účinnej od 1. júla 2016 je *expressis verbis* zakotvená ako základný princíp civilného sporového konania v čl. 17 Civilného sporového poriadku (ďalej len „CSP“), podľa ktorého súd postupuje v konaní tak, aby vec bola čo najrýchlejšie prejednaná a rozhodnutá, predchádza zbytočným prietahom, koná hospodárne a bez zbytočného a neprimeraného zaťažovania strán sporu a iných osôb.

12. Pri posudzovaní otázky, či v súdnom konaní došlo k zbytočným prietahom v konaní, a tým aj k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, v súlade so svojou doterajšou judikatúrou (IV. ÚS 74/02, III. ÚS 247/03, IV. ÚS 272/04) ústavný súd zohľadňuje tri základné kritériá, ktorými sú právna a faktická zložitost' veci, o ktorej súd rozhoduje, správanie strany sporu a postup samotného súdu. Za súčasť prvého kritéria ústavný súd považuje aj povahu prerokúvanej veci.

13. Pokiaľ ide o kritérium právna a faktická zložitost' veci, predmetom konania vedeného okresným súdom je rozhodovanie o vyporiadaní bezpodielového spoluvlastníctva manželov. Predmetná agenda predstavuje štandardnú súčasť rozhodovacej činnosti všeobecných súdov, preto napadnuté konanie nemožno v zásade považovať za právne zložité, pričom ani konkrétne okolnosti prejednávanej veci neodôvodňujú záver o jej právnej zložitosti. V súvislosti s faktickou (skutkovou) zložitost'ou veci ústavný súd vyjadrenie okresného súdu, „že vec je skutkovo zložitejšia“, nemohol vzhľadom na to, že k dokazovaniu okresný súd dosiaľ vôbec nepristúpil, v žiadnom prípade akceptovať.

14. V konaní o ústavnej sťažnosti namietajúcej porušenie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov ústavný súd okrem zložitosti veci skúma aj to, akým spôsobom sa na prietahoch konania podieľa osoba, ktorá podala ústavnú sťažnosť vo veci porušenia jej základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru. Ústavný súd konštatuje, že nezistil také správanie sťažovateľa ako strany sporu napadnutého konania, ktoré by prispelo k zbytočným prietahom. Práve naopak, sťažovateľ vyvinul procesnú aktivitu na odstránenie vznikajúcich prietahov v napadnutom konaní, keď opakovane urgoval okresný súd so žiadosťou o nariadenie termínu pojednávania a následne sa 16. novembra 2020 obrátil so sťažnosťou na prietahy na predsedníčku okresného súdu, ktorá v odpovedi z 8. decembra 2020 uznala jeho sťažnosť za dôvodnú.

15. Ústavný súd napokon hodnotil samotný postup okresného súdu v napadnutom konaní, pričom v tejto súvislosti konštatuje, že súdne konanie je poznačené absolútnou nečinnosťou od jeho úplného počiatku. Okresný súd v období od doplnenia žaloby sťažovateľom 29. októbra 2015 do 7. januára 2019, a teda v období dlhšom ako tri roky, nevykonal žiadny úkon, keď napokon po viac ako troch rokoch úplnej nečinnosti pristúpil až 7. januára 2019 k doručovaniu žaloby protistrane, čo je z ústavnoprávneho hľadiska bez ďalšieho neakceptovateľné.

16. Následne okresný súd do 11. decembra 2019 vykonával procesné úkony spojené s doručovaním vyjadrení sporových strán navzájom. Obdobie od 11. decembra 2019 do 19. novembra 2020, keď okresný súd nariadil termín pojednávania, je opätovne poznačené absolútnou nečinnosťou v trvaní takmer jedného roka. Pojednávanie, ktoré sa konalo 15. decembra 2020, bolo odročené na 27. apríl 2021. Z uvedeného vyplýva, že z celkovej dĺžky napadnutého konania, ktoré ku dňu rozhodovania ústavného súdu trvá 5 rokov a sedem mesiacov, je obdobie štyroch rokov poznačené absolútnou nečinnosťou okresného súdu.

17. Na tomto mieste ústavný súd k obrane okresného súdu o nadmernej zaťaženi vo veci konajúcich sudcov a súdneho oddelenia poukazuje na svoj opakovane prezentovaný názor, že systémové nedostatky v oblasti výkonu spravodlivosti nemožno pripisovať na ťarchu sporových strán a mieru ochrany ich práva zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy oslabiť poukázaním na zvýšený nápad vecí v príslušnej agende súdu a obmedzené personálne kapacity súdu (porov. napr. m. m. I. ÚS 119/03, m. m. III. ÚS 399/2010). Inak povedané, chronická preťaženosť všeobecných súdov nemôže ospravedlniť neprimeranú dĺžku konania pred týmito súdmi (porov. rozhodnutie Európskeho súdu pre ľudské práva Klein v. Nemecko z 27. 7. 2000, sťažnosť č. 33379/96, bod 43).

18. Vo vzťahu k argumentácii okresného súdu v jeho vyjadrení ešte ústavný súd považuje za potrebné poukázať na skutočnosť, že priebeh napadnutého konania, tak ako to tvrdí okresný súd, spadá čiastočne do obdobia vyhlásenia núdzového stavu od 16. marca 2020 a jeho neskorších rozšírení uzneseniami vlády Slovenskej republiky podľa čl. 5 ústavného zákona č. 227/2002 Z. z. o bezpečnosti štátu v čase vojny, vojnového stavu, výnimočného stavu a núdzového stavu v znení neskorších predpisov v súvislosti so šírením nebezpečnej nákazlivej ľudskej choroby COVID-19 (obdobne tak aj vyhlásený núdzový stav od 1. októbra 2020 vrátane jeho predĺžení, pozn.). Prijaté právne opatrenia a tiež celková spoločenská situácia v tomto období mali nepochybne vplyv aj na priebeh napadnutého konania, čo ústavný súd čiastočne zohľadnil pri priznaní primeraného finančného zadosťučinenia. Z celkového priebehu konania je však nepochybne zrejmé, že okresný súd bez ohľadu na uvedené spôsobil svojou nečinnosťou priet'ahy v napadnutom konaní, ktorá v prevažnej miere spadá do obdobia pred 16. marcom 2020.

19. Vychádzajúc z uvedeného, ústavný súd dospel k záveru, že postupom okresného súdu v napadnutom konaní došlo k zbytočným priet'ahom, a tým aj k porušeniu základného práva sťažovateľa na prerokovanie jeho veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru (bod 1 výroku tohto nálezu).

20. Vzhľadom na skutočnosť, že napadnuté konanie nebolo v čase rozhodovania ústavného súdu právoplatne skončené, ústavný súd v zmysle čl. 127 ods. 2 druhej vety ústavy prikázal okresnému súdu v napadnutom konaní konať bez zbytočných priet'ahov (bod 2 výroku tohto nálezu), pričom okresný súd je ďalej povinný postupovať striktne podľa zásad v zmysle čl. 17 CSP a § 179 CSP.

21. Sťažovateľ v ústavnej sťažnosti žiada priznať primerané finančné zadosťučinenie v sume 5 000 eur s poukázaním na stres, neistotu a obavy, ktoré musí dosiať v súvislosti s nedôvodne dlhým a naďalej právoplatne neskončeným súdnym konaním prežívať.

22. Priet'ahy či nečinnosť súdu v konaní sú ústavným súdom hodnotené ako iný zásah súdu proti základným ústavne zaručeným právam (slobodám). Pritom taký zásah sám nie je výrazom

(výsledkom) riadnej rozhodovacej právomoci súdu a ako taký sa vymyká obvyklému, prieskumnému či inému konaniu. Z tejto fakticity vyplýva, že porušenie práva na primerané súdne konanie nemožno dodatočne napraviť. Možno zabrániť, aby nedošlo k ďalším priet'ahom (ústavným príkazom), ale už raz vzniknutý priet'ah odstrániť nemožno, možno len poskytnúť za porušenie tohto práva primeranú finančnú náhradu podľa čl. 127 ods. 3 ústavy.

23. Pri určení primeraného finančného zadost'učinenia ústavný súd vychádzal zo zásad spravodlivosti aplikovaných Európskym súdom pre ľudské práva, ktorý spravodlivé finančné zadost'učinenie podľa čl. 41 dohovoru priznáva so zreteľom na konkrétne okolnosti prípadu.

24. Vzhľadom na konštatované zbytočné priet'ahy okresného súdu v napadnutom konaní, berúc do úvahy predovšetkým extrémne dlhé obdobie nečinnosti okresného súdu od 29. októbra 2015 do 7. januára 2019, ako aj s prihliadnutím na skutočnosti opísané v bode 18 tohto nálezu, ústavný súd považoval priznanie sumy 3 000 eur za primerané finančné zadost'učinenie (bod 3 výroku nálezu).

25. Vo zvyšnej časti, t. j. nad rámec priznaného finančného zadost'učinenia ústavný súd ústavnej sťažnosti nevyhovел (bod 5 výrokovej časti nálezu).

V.

Trovy konania

26. Ústavný súd priznal sťažovateľovi (§ 73 ods. 3 zákona o ústavnom súde) nárok na náhradu trov konania v celkovej sume 691,34 eur (bod 3 výroku nálezu).

27. Ústavný súd pri rozhodovaní o náhrade trov konania vychádzal z obsahu súdneho spisu. Priznal náhradu za tri právne úkony, t. j. prevzatie a prípravu zastupovania, podanie ústavnej sťažnosti a vyjadrenie na výzvu ústavného súdu z 22. marca 2021. Odmena za jeden úkon právnych služieb za rok 2021 v zmysle § 11 ods. 3 vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“) predstavuje sumu 181,17 eur. Takto stanovená odmena spolu s režijným paušálom 10,87 eur (§ 16 ods. 3 vyhlášky) predstavuje sumu 192,04 eur za jeden úkon, t. j. za tri úkony spolu s 20 % DPH, ktorej platiteľom je právny zástupca sťažovateľov (§ 18 ods. 3 vyhlášky), celkom sumu 691,34 eur.

28. Priznanú náhradu trov právneho zastúpenia je okresný súd povinný uhradiť na účet právneho zástupcu sťažovateľa (§ 62 zákona o ústavnom súde v spojení s § 263 CSP) označeného v záhlaví tohto nálezu v lehote dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 30. marca 2021

Rastislav Kaššák
predseda senátu